

OP WEG NAAR EEN

ROOKVRIJE GENERATIE

KWIF
KONINKRIJK
WILDE
BESTUUR

**'Een rookvrije speelplek:
gezond en veilig spelen'**

Stappenplan

Wil jij dat jouw speelplek rookvrij wordt? Zet de eerste stap!
Gebruik het handige stappenplan dat je op weg helpt naar een
rookvrije speelplek.

Inleiding

Iedereen wil dat kinderen spelen in een gezonde en veilige omgeving. Jonge longen zijn kwetsbaar. Zien roken, doet roken. Als kinderen anderen zien roken, lijkt dat normaal en misschien zelfs aantrekkelijk. Met een rookvrije speelplek geef je het goede voorbeeld aan kinderen en voorkom je bovendien het schadelijke meerroken. Voorbeelden van speelplekken zijn bijvoorbeeld een speeltuin, een kinderboerderij of een buitenzwembad. Dit stappenplan helpt je bij het rookvrij maken van jouw speelplek.

Wat is een geheel rookvrije speelplek?

Een geheel rookvrije speelplek, zonder uitzondering, betekent:

- De gehele speelplek is rookvrij: de entree, binnen de hekken of andere begrenzing van de speelplek, inclusief kantine en terras.
- Iedereen houdt zich aan de afspraak om niet te roken op de speelplek: medewerkers, vrijwilligers, ouders en bezoekers.
- De rookvrije regels staan in het reglement. Borden of ander aanduidingen geven aan dat de speelplek rookvrij is.

- De e-sigaret valt onder het rookvrije beleid. Ook deze is verslavend, bevat schadelijke stoffen en verlaagt de drempel tot het roken van sigaretten.
- Alle asbakken op het terrein en bij de entree zijn verwijderd, evenals restanten van sigaretten.
- De plek waar mensen buiten de speelplek roken is uit het zicht van de spelende kinderen.

Geheel rookvrij is de aanbeveling en het streven. De organisatie of het bestuur kan hier ook stapsgewijs naartoe werken om draagvlak te creëren. In de bijlage Afspraken 'Op weg naar rookvrij' staan voorbeelden van rookvrije afspraken.

Toelichting stappenplan

Je wilt je speelplek rookvrij maken. Heel goed! Dit stappenplan beschrijft de stappen die je kunt doorlopen voor het rookvrij maken van jouw speelplek. Het is een hulpmiddel. Om het je makkelijk te maken vind je in de eerste bijlage een checklist die je kunt gebruiken. Zo maak je voor iedereen helder wat er gedaan kan worden en wat er al is gebeurd. Succes!

De stappen zijn:

1. Voorbereiden
2. Invoeren
3. Naleven
4. Evalueren

Rookvrije Generatie

De beweging 'op weg naar een Rookvrije Generatie' werkt toe naar een samenleving waarin we opgroeiende kinderen beschermen tegen tabaksrook en de verleiding om te gaan roken. Zien roken, doet roken. In een rookvrije omgeving komen kinderen niet in de verleiding om te gaan roken en wordt meerroken voorkomen. Zo beschermen we kinderen en zorgen we ervoor dat zij rookvrij opgroeien. Samen op weg naar een Rookvrije Generatie. Steeds meer speelplekken zijn al rookvrij. Geef ook het goede voorbeeld en maak jouw speelplek rookvrij.

Stap 1: Voorbereiden

Mensen verzamelen

Steun krijgen van (of binnen) het bestuur is een belangrijke eerste stap. De kans om deze steun te krijgen, is groter wanneer je een aantal mensen om je heen verzamelt die de speelplek ook rookvrij willen maken.

Contact leggen bestuur

Zoek vervolgens contact met het bestuur en leg uit waarom jullie de speelplek rookvrij willen maken. Benader het onderwerp altijd positief en spreek over 'rookvrij' en niet over een rookverbod. Het bestuur moet achter het plan staan om de speelplek rookvrij te maken, dus zorg ervoor dat het onderwerp op de agenda komt.

Op het moment dat een bestuur nog niet overtuigd is, kun je een enquête (laten) houden op de betreffende speelplek. We weten uit ervaring dat de meeste mensen speelplekken rookvrij willen hebben. Zo kun je aan het bestuur laten zien dat de wens voor een rookvrije speelplek gedragen wordt door een grotere groep ouders en kinderen.

Handig: maak gebruik van de voorbeeld enquête

Let op: wanneer het om een gemeentelijke, onbeheerde, speeltuin gaat, is het belangrijk om ook contact leggen met de gemeente. Een gemeente

kan een speelplek op vrijwillige basis rookvrij maken, door een rookvrij informatiebord te (laten) plaatsen. Veel speelplekken krijgen subsidie van de gemeente; rookvrij kan een voorwaarde worden.

Handig: maak gebruik van de voorbeeldbrief en de handleiding 'In gesprek over rookvrij spelen'

Meningen inventariseren

Bepaal bij een positief besluit van het bestuur wanneer en hoe je dit wilt voorleggen aan andere betrokkenen, bijvoorbeeld medewerkers, vrijwilligers, ouders en/of bezoekers. Onderzoek wat mensen vinden van het rookvrij maken van de speelplek. Beantwoord hun vragen en luister naar de bezwaren. Dit kan bijvoorbeeld in een gesprek met enkele ouders en bezoekers of via een vragenlijst. Wees duidelijk over de plannen, geef eventueel tegenargumenten en neem goede ideeën mee. Deze informatie kan helpen om te bepalen of de speelplek klaar is voor een geheel rookvrij terrein of dat een aanpak in stappen beter is.

Stap 2: Invoeren

Plan van aanpak

Wanneer het besluit definitief is, maak dan een plan van aanpak en een planning en bewaak deze. Je kunt een projectgroep samenstellen van enthousiaste betrokkenen. Zijn er meer organisaties die de speelplek gebruiken? Zorg er dan voor dat zij ook in de projectgroep komen. Spreek af wie van jullie het aanspreekpunt is voor vragen en opmerkingen van vrijwilligers, ouders, bezoekers en eventuele andere betrokkenen.

Ruud van der Lee,
speeltuinvereniging Weerstein:

'Het nieuwe beleid hebben we eerst met de bestuursleden besproken en daarna duidelijk en breed gecommuniceerd. Zo wist iedereen meteen waar hij aan toe was.'

Reglement aanpassen

Neem de rookvrije afspraak op in het reglement. Omschrijf duidelijk wat de rookvrije afspraak inhoudt. Een simpel verhaal zonder uitzonderingen is het duidelijkst en werkt het beste. Bij meerdere gebruikers van het terrein is het belangrijk dat overal dezelfde regels gelden, zonder uitzonderingen. Maak ook afspraken over het handhaven van de rookvrije afspraak. Het is belangrijk dat je mensen die toch roken op het terrein vriendelijk aanspreekt en informeert (zie stap 3).

Voorbeeld rookvrije afspraak: 'Onze speelplek is rookvrij. Dat betekent dat niemand rookt op het speelterrein. We doen dit omdat we het goede voorbeeld aan kinderen willen geven. Behalve gezond, is rookvrij spelen ook veilig spelen. Uit onderzoek blijkt dat als kinderen anderen zien roken zij later zelf sneller beginnen met roken. Wij vinden een rookvrije en gezonde omgeving voor iedereen belangrijk.'

Hulp van andere organisaties

Betrek organisaties op tijd bij je plannen. Met name als je het terrein deelt met andere organisaties kan het handig zijn om de gemeente te betrekken. Je kunt ook landelijke organisaties om hulp vragen, zoals de landelijke koepel van speeltuinverenigingen NUSO en KinderboerderijenActief. NUSO helpt speeltuinverenigingen bij het rookvrij maken van de speeltuin en KinderboerderijenActief helpt kinderboerderijen bij het rookvrij maken van een kinderboerderij. Je vindt meer informatie op www.nuso.nl en www.kinderboerderijenactief.nl/rookvrij.

Kies een goed moment van invoering

De manier en het moment van invoeren zijn belangrijk. Denk aan:

- veranderingen aan het terrein of de speeltoestellen
- de start van een nieuw seizoen, of na de wintersluiting
- een verbouwing of verhuizing
- een ander groot evenement of belangrijke gebeurtenis, zoals de Nationale Buitenspeeldag (www.jantjebeton.nl)

Tip: organiseer of benut een feestelijk moment waarop de rookvrije afspraak ingaat.

Communiceer over de rookvrije afspraak

Informeert alle betrokkenen op tijd over de rookvrije afspraak en wanneer deze ingaat. Laat mensen weten wat er van hen verwacht wordt. Benoem hierin ook duidelijk het rookvrij houden van de entree. Gebruik alle bestaande communicatiekanalen om de rookvrije afspraak bekend te maken (zoals de website, een nieuwsbrief en sociale media). Informeert ook externe partijen over de rookvrije afspraak, zoals de gemeente, leveranciers en sponsoren.

Handig: bekijk de voorbeeldteksten en hang de posters op

Benader de media

Neem contact op met (lokale) media, zoals een dagblad, een huis-aan-huisblad of de plaatselijke radio of televisie. Hiermee breng je de speelplek positief onder de aandacht.

Handig: gebruik het voorbeeld persbericht

Bepaal welke aanpassingen nodig zijn

Ga na welke aanpassingen nog nodig zijn voor het rookvrij maken van de speelplek. Haal asbakken weg en ruim alle peuken op. Vervang indien mogelijk speelmaterialen die zijn aangetast door sigaretten, zoals rubberen speeltegels.

Laat zien dat de speelplek rookvrij is

Een mooi moment! Plaats de rookvrij-borden. Zo is voor iedereen zichtbaar dat je speelplek rookvrij is. Op www.rookvrijegeneratie.nl/materialen vind je meer informatie over waar je de borden (met korting) kunt bestellen.

Stoppen met roken

Rokers hoeven niet te stoppen om een speelplek rookvrij te maken, maar het rookvrij maken van de speelplek kan wel een goede aanleiding zijn om te stoppen met roken. Zelf hoef je mensen niet te motiveren om te stoppen met roken. Mocht iemand naar aanleiding van het nieuwe beleid willen proberen te stoppen of zijn er medewerkers of vrijwilligers die dat willen, verwijs hen dan naar de huisarts of naar www.ikstopnu.nl, in oktober naar www.stoptober.nl.

Mohamed Taheri, Landelijk Platform Rookvrije Speelplaatsen:

‘Bij gesprekken met ouders en de gemeente ben ik van het begin af aan stellig geweest: het ging er niet om of we rookvrij konden spelen, maar wanneer. De kans kwam met de gemeenteraadsverkiezingen.’

Stap 3: Naleven

Het is belangrijk om afspraken te maken hoe de medewerkers of vrijwilligers omgaan met mensen die toch roken op de speelplek. Houd er rekening mee dat het naleven van de rookvrije afspraak de eerste weken extra tijd en aandacht vraagt.

Het vriendelijk aanspreken van mensen die roken op het terrein (en bij de entree!) is belangrijk. Spreek iemand altijd direct aan. Ga er in eerste instantie vanuit dat iemand niet op de hoogte is van de afspraak. Vraag of hij/zij bekend is met de nieuwe afspraak op de speelplek. Vertel over de rookvrije afspraak en laat degene weten waar hij/zij wel of niet kan roken. Leg ook uit dat de speelplek de afspraak heeft om kinderen het goede voorbeeld te geven.

Handig: in de handleiding 'In gesprek over rookvrij spelen' vind je tips om positief in gesprek te gaan.

Het bestuur van de organisatie is eindverantwoordelijk voor het handhaven van de rookvrije afspraak. Bepaal wie meehelpt in het aanspreken en informeren van rokers en vraag hier in het begin extra aandacht voor. Vraag in ieder geval alle vrijwilligers en medewerkers mensen aan te spreken en zelf het goede voorbeeld te geven. Leg hen uit wat van ze wordt verwacht en hoe zij mensen die roken kunnen aanspreken en informeren. Vraag ook (ouders) elkaar te helpen om aan de nieuwe afspraak te denken en elkaar eraan te herinneren waarom de afspraken er zijn. Hoe beter de nieuwe rookvrije afspraak bekend is, hoe gemakkelijker het zal zijn om deze na te leven.

Stap 4: Evalueren

Evalueer de nieuwe afspraak voor een rookvrije speelplek met het team dat betrokken is bij de invoering. Stel hierbij de volgende vragen:

- Houden mensen zich aan de afspraak?
- Zijn zij voldoende geïnformeerd en is de rookvrije afspraak voldoende zichtbaar gemaakt?
- Zijn er aanpassingen nodig om de nieuwe afspraak nog beter zichtbaar te maken?
- Als het terrein nog niet geheel rookvrij is, wat is dan de volgende stap hiernaartoe?

Vraag eventueel ook ouders en kinderen naar hun mening en suggesties.

Zie de bijlagen voor:

- Checklist 'Op weg naar rookvrij'
- Afspraken 'Op weg naar rookvrij'
- Communicatierichtlijn

Onno Visser, Buitenzwembad de Houtvaart:

'Zwemmen staat voor beweging, plezier en een gezonde leefstijl en daar past een rookvrij openluchtbad uitstekend bij.'

Bijlagen

Checklist 'Op weg naar rookvrij'

Stap 1: Voorbereiden

- Mensen verzamelen
- Contact leggen bestuur en/of bespreken binnen bestuur
- Meningen inventariseren
- Bestuur heeft besloten om rookvrije afspraak in te voeren

Stap 3: Naleven

- Zorgen voor naleving van de rookvrije afspraak

Stap 2: Invoeren

- Maak een plan van aanpak
- Reglement aanpassen
- Goed moment van invoering kiezen
- Communiceer over de nieuwe afspraak (intern en extern)
- De media benaderen
- Bepaal welke aanpassingen nodig zijn op de speelplek
- Laat zien dat je speelplek rookvrij is

Stap 4: Evalueren

- Evalueren van de rookvrije afspraak

Afspraken

‘Op weg naar rookvrij’

De duidelijkste afspraak is die voor een geheel rookvrije speelplek. Zo komen kinderen niet in contact met roken. Er zijn ook speelplekken die stap voor stap op weg gaan naar een geheel rookvrij.

Voorbeelden van rookvrije afspraken zijn:

- helemaal rookvrij, zonder uitzondering. Ook de entree is rookvrij
- rookvrij met uitzondering van één aangewezen rookplek op het terrein, uit het zicht van de kinderen
- niet roken door bestuur, vrijwilligers en medewerkers in het bijzijn van kinderen

Communicatierichtlijn

Tips voor communicatie over de rookvrije afspraak:

- kies een positieve insteek. Praat over rookvrij (in plaats van over een rookverbod) en leg de nadruk op het rookvrij maken van de speelplek
- vermijd negatieve woorden zoals: verboden, anti-roken. Kernwoorden die je kunt gebruiken zijn: kinderen, rookvrij, beschermen, goede voorbeeld, gezond opgroeien, zien roken doet roken, Rookvrije Generatie, spelen en roken passen niet bij elkaar
- focus op het beschermen van kinderen en het geven van het goede voorbeeld
- geef aan dat je inspeelt op de wens van veel kinderen en ouders
- laat weten dat de speelplek zich aansluit bij de beweging 'Op weg naar een Rookvrije Generatie'
- vermijd het gebruik van afbeeldingen en foto's waar een sigaret op staat
- gebruik niet het rookverbod- teken, maar kies voor het positieve rookvrij-bord en andere rookvrij aanduidingen op het terrein

De Rookvrije Generatie

De beweging 'Op weg naar een Rookvrije Generatie' werkt toe naar een samenleving waarin opgroeiende kinderen worden beschermd tegen tabaksrook en de verleiding om te gaan roken. Iedere week raken honderden kinderen verslaafd aan roken. Ieder kind is er één te veel. We willen ervoor zorgen dat kinderen niet meer in de verleiding komen om te gaan roken. Daarvoor is het nodig dat we samen het goede voorbeeld geven en de omgevingen waar kinderen veel komen rookvrij maken. Een speelplek is een belangrijke omgeving in het leven van opgroeiende kinderen. Daarom draagt een rookvrije speelplek bij aan het realiseren van een Rookvrije Generatie. Zo gaan we samen op weg naar een Rookvrije Generatie.

Kijk op www.rookvrijgeneratie.nl/spelen voor meer informatie over een rookvrije speelplek. Nog vragen? Neem dan contact op via: rookvrij@longfonds.nl. Kijk voor meer informatie over de Rookvrije Generatie op: www.rookvrijgeneratie.nl.

